

NOTES FLORÍSTIQUES

R. M. Masalles

*Departament de Botànica
Facultat de Biologia
Universitat de Barcelona*

i

J. Pujadas

*Departament de Botànica
Facultat de Farmàcia
Universitat de Barcelona*

[Rebut: octubre 1975]

* * *

ABSTRACT

Exposition of the more interesting floristic results obtained in botanical excursions, that took place during last years, concerning particularly to Conca de Barberà, in the North part of the province of Tarragona. It's interesting to remark the finding of the second know Catalanian locality of *Orchis purpurea* Huds. and the finding of *Arenaria modesta* Duf. var. *modesta*, 80 Km. far from this preceding records.

Some new extreme localities are also pointed out for the Catalanian area of *Orchis longibracteata* Biv., and *Euphorbia nevadensis* Boiss. et Reut. subsp. *aragonensis* (Loscos et Pardo) O. Bolòs et Vigo var. *aragonensis* (Loscos et Pardo) O. Bolòs et Vigo, and *Alyssum lapeyrouisianum* Jord. var. *angustifolium* (Willk.) O. Bolòs et Vigo, etc. In all cases, the localization is indicated according U.T.M. grid.

Aquestes notes apleguen les dades florístiques que ens han semblat més interessants d'entre les recollides per nosaltres els darrers anys. L'origen d'aquestes aportacions és heterogeni.

La part quantitativament més important prové de les herboritzacions que, molt sovint tots dos plegats, hem dut a terme a la Conca de Barberà (sobretot a les Serres de Prades, de la Llena i del Tallat) i zones veïnes.

Una altra part del recull és el resultat d'un inici d'estudi florístic del triangle Capellades-La Pobla de Claramunt-El Bruc, dut a terme per un de nosaltres (MASALLES) conjuntament amb X. ÀLVAREZ, J. GIRBAL i alguns altres, sota la direcció de J. VIGO.

Cadascuna de les plantes esmentades porta la seva localització segons el reticle U.T.M. de quadrats de 10 Km per costat. Pensem que aquesta especificació haurà de facilitar posteriorment les tasques de qualsevol obra corològica de síntesi.

Finalment, volem agrair a J. VIGO els seus consells i ajut a l'hora de redactar aquestes notes, i a O. de BOLÒS i A. M. HERNÁNDEZ, les dades que han posat al nostre abast.

Anogramma leptophylla (L.) Link (= *Gymnogramma leptophylla* (L.) Desv.) – Molt abundant vora can Simeon, no gaire lluny del Bruc (CG90), en un talús pedregós (Herb. MÁLAGA, 1656; leg. et det. A.M. HERNÁNDEZ). Esmentada ja de Gavà (SENNEN in CADEVALL⁶) i de Torrelles de Llobregat (VIGO i TERRADAS¹⁹) com a localitats més properes.

Phyllitis scolopendrium (L.) Newman – L'hem trobat a la Vall de Montblanc (CF 48) en un lloc molt humit i ombrós, a les vores d'un torrent. Ja era citat de la Serra de Prades (MASCLANS i BATALLA¹⁶) als avencs de la Febró, Farena i el Puig de Marc.

Humulus lupulus L. – Molt escàs, l'hem observat en un indret humit de Rocallaura (CF 49), a la Serra del Tallat.

Viscum album L. subsp. **austriacum** (Wiesb.) Vollmann – Volem remarcar d'aquesta planta, coneguda ja de la Serra la Llena (O. BOLÒS⁴), la seva abundància als voltants de la Pobla de Cérvoles (CF 27, CF 28). Viu damunt de *Pinus halepensis* i s'enlaira, com aquest, fins a atènyer quasi la carena. Bé que molt més escàs, l'hem recollit encara al Coll de Senant (CF 49), també sobre *P. halepensis*.

Holosteum umbellatum L. – Força comú als prats terofítics i cultius abandonats de la part alta de la Conca de Barberà: Montblanquet, Senant (CF 49) i els Omells de Na Gaia (CF 39).

Telephium imperati L. — Recollit junt amb J. MOLERO a la zona dels Estepars (CF 27), a l'oest de la vila de Prades. Es coneixia ja de l'Espluga de Francolí (COSTA⁷, LLENAS in CADEVALL⁶) i de Cornudella del Montsant (MASCLANS¹⁶).

Silene muscipula L. — Poc abundant, es fa a les vinyes i erms de Fontscaldes (CF 57), a l'Alt Camp de Tarragona.

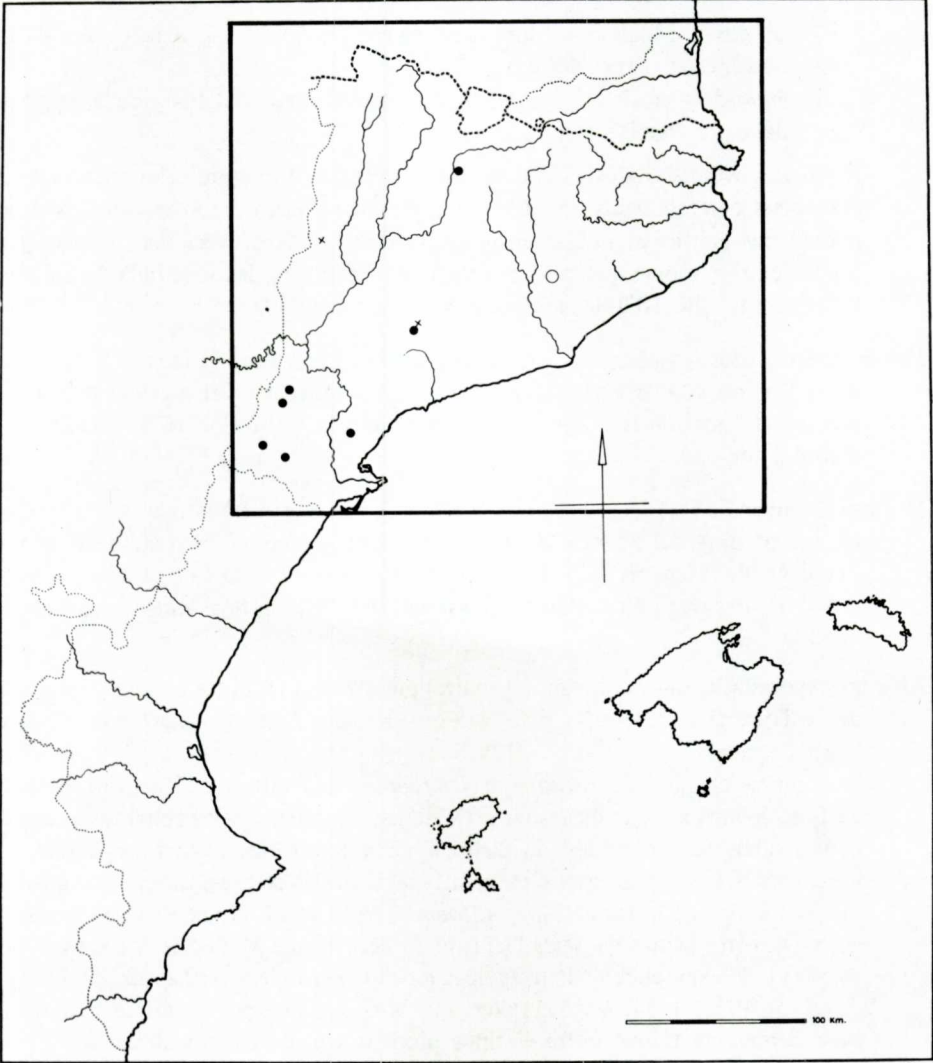
Arenaria modesta Duf. var. **modesta** — Relleixos de roques a l'obaga de les Costes, al nord de Blancafort (CF 49). En flor els mesos d'abril i maig. Segons les dades que tenim (vegeu el mapa que acompanya), sembla que aquesta cariofil·làcia és ben rara al Principat. Així ho assenyalava ja FONT QUER^{8b} en comentar la troballa de la planta al massís de Cardó: "De Cataluña, en la parte de acá del Pirineo, sólo la conocíamos del Forat dels Tres Ponts, cerca de Organyà". Segons LOSCOS i PARDO¹³ és en canvi molt freqüent a la regió del Matarranya (Favara, Maella, Vall-de-roures...). FONT QUER^{8a} va herboritzar al Montcau (vora Sant Llorenç del Munt) una *Arenaria* que descriví com a *A. hispida* L. var. *cavanillesiana* F.Q. Darrerament, O. BOLÒS i VIGO⁵ han considerat que calia referir aquesta planta a l'*Arenaria modesta* i han proposat la nova combinació *Arenaria modesta* Duf. var. *cavanillesiana* (F.Q.) O. Bolòs et J. Vigo, que recollim també al mapa adjunt.

Euphorbia minuta Loscos et Pardo — Sembla corrent als llocs àrids, principalment argiloso-guixosos, de la Conca de Barberà. L'hem observada a Blancafort (CF 48), Solivella, Coll de Rocallaura (CF 49), Pira i Barberà (CF 58) i l'Espluga de Francolí, on ja LLENAS i CADEVALL (in CADEVALL⁶) l'havien herboritzada. Segons BATALLA i MASCLANS⁴, arriba fins al Pont d'Armentera, a la Conca del riu Gaià, on té el seu límit oriental.

Euphorbia nevadensis Boiss. et Reut. subsp. **aragonensis** (Loscos et Pardo) O. Bolòs et Vigo var. **aragonensis** (Loscos et Pardo). O. Bolòs et Vigo — Aquesta interessant espècie és un tàxon intermedi entre *E. esula* i *E. nevadensis*. Es troba a l'Aragó, a la Serra de Guara (GANDOGGER in LOSA¹²) i a la Serra de Belmonte, Torrevelilla i Castellote (LOSCOS i PARDO¹³); a Catalunya és coneguda dels Ports de Tortosa (FONT QUER i ROTHMALER in LOSA¹²) i al Montsant (O. BOLÒS⁴). Nosaltres l'hem observada a la Serra del Tallat, prop de Montblanquet (CF 49) i a Barberà (CF 58), on sembla que té el límit oriental de la seva àrea geogràfica.

Diplotaxis muralis (L.) DC. — Camps pedregosos i erms de bona part de la Conca de Barberà: Lilla, Montblanc, Vilaverd (CF 58), Blancafort i l'Espluga de Francolí (CF 49) i també a l'Alt Camp (CF 57).

Diplotaxis viminea (L.) DC. — Espècie poc corrent a Catalunya i nova per a la flora de Prades. Recol·lectada a Capafonts (CF 37), als erms i terres de conreu. Sovint confosa amb *D. muralis* (v. A. i O. de BOLÒS³), ens ha semblat convenient

Localitats conegudes d'*Arenaria modesta* var. *modesta* (●) i var. *cavanillesiana* (○), i d'*Orchis purpurea* (x) a Catalunya.
 Catalan localities of *Arenaria modesta* var. *modesta* (●) and var. *cavanillesiana* (○), and *Orchis purpurea* (x).

d'assenyalar les principals diferències entre ambdues espècies segons HESS, LANDOLT i HIRZEL¹⁰, modificat:

D. muralis — sèpals 3-4,5 mm llarg; peduncles florals 1-2 vegades més llargs que el calze. Pètals 4-8 mm.

D. viminea — sèpals 2-2,5 mm llarg; peduncles florals 2/3-1 vegada la longitud del calze. Pètals 3-4 mm.

Diplotaxis viminea ha estat indicat per SENNEN a Tarragona. Hem observat els exemplars corresponents a aquesta cita (BC 04097), tots molt incomplets, i no podem pas confirmar que corresponguin a aquest tàxon. Per tant, considerem només com a vàlides per a la província de Tarragona les localitats de Salomó (MASCLANS, BC 103008) i Capafonts, abans esmentada.

Matthiola fruticulosa (L.) Maire — Frequent a les terres margoses i àrides de la comarca de la Segarra (CADEVALL⁶), es fa també als voltants de Blancafort (CF 48) i seguint el camí de les Garses que duu a l'Hostal del Tallat (CF 49). En flor d'abril a juny.

Moricandia arvensis (L.) DC. — Rara i localitzada. O. BOLÒS⁴ la cita de les Borges Blanques, dins del *Moricandio-Carrichteretum annuae*. L'hem herboritzada a l'Espluga de Francolí (CF 48), d'on ja MASCLANS i BATALLA¹⁶ l'havien donat a conèixer, i als voltants del Vilosell (CF 28), en llocs ruderalitzats (BCF 18618).

Alyssum lapeyrouisianum Jord. van. **angustifolium** (Willk.) O. Bolòs et Vigo — Roques de la Tossa (CF 27); 950 m, al vessant meridional de Serra la Llena. Floreix l'abril i el maig.

Hem revisat els plecs d'*Alyssum lapeyrouisianum* de l'herbari de l'Institut Botànic de Barcelona i, a mena de resum provisional, aquestes són les conclusions a què hem arribat: és ben evident la distinció entre una forma pròpia dels Pirineus i Pre-pirineus, la var. *lapeyrouisianum*, i la resta de les plantes, que poden quedar incloses dintre de la varietat *angustifolium* (Willk.) O. Bolòs et Vigo. No obstant això, la nostra planta de Serra la Llena, la del cim del Montsant (LLENAS, BC 04449) i els exemplars de Penyagolosa recollits per FONT QUER (BC 104734) i A. et O. BOLÒS (BC 145391) com a *A. lapeyrouisianum* var. *aurelii* F.Q. semblen formes de trànsit entre el tipus pirinenc i el de les contrades més meridionals.

Aethionema saxatile (L.) R. Br. subsp. **saxatile** — Prats pedregosos de les parts elevades de Serra la Llena (CF 27), entre Vilanova de Prades i Sant Miquel de la Tosca, a ambdós vessants. En flor maig i juny.

Cistus monspeliensis L. — Frequent a les garrigues silicícules de la Serra de Miramar, al Tossal Gros, Figuerola (CF 58), Fontscaldes i Coll de Lilla (CF 57). Només es fa a la zona d'influència marítima, raó per la qual no s'endinsa cap a l'interior de la Conca de Barberà.

- Viola suavis** Bieb. subsp. **catalonica** (Becker) O. Bolòs et Vigo (= *Viola catalonica* Becker) — Sota can Ribera, als voltants del Bruc (CG 90). Aquesta curiosa viola de flor blanca, endèmica de Catalunya, fou descrita per W. BECKER² segons exemplars recollits pel germà SECONDAIRE al Pujolet (Barcelona). El germà GONÇAL⁹ la trobà posteriorment a Manlleu, a la Font de la Teula, i és coneguda encara d'Argentona (MONTSERRAT¹⁷), sense que en manquin dades dels voltants de Barcelona (A. et O. DE BOLÒS, BC 101923 i R. MARGALEF, BC 107347).
- Potentilla argentea** L. — Molt rara al massís de Prades. Ultra al barranc de Castellfolit (CF 38), localitat ja coneguda per MASCLANS i BATALLA¹⁶, l'hem herboritzada (BCF 18282) al peu del Tossal de la Baltasana (CF 37), en terreny silici.
- Adenocarpus telonensis** (Loisel.) DC. — Aquesta papilionàcia, que semblava limitada al vessant oriental de la Fembra Morta, vers el Bruc (O. BOLÒS⁴ i LAPRAZ¹¹), ha resultat freqüent, bé que no massa abundant, al vessant sud-occidental, fins a atènyer quasi Capellades i la Pobla de Claramunt (CG 90), dels 400 als 720 m.
- Colutea arborescens** L. — Sol fer-se a bona part de les obagues del Tallat: a Montblanquet, Senant i Blancafort (CF 48 i CF 49), i encara a la Serra la Llena, a ponent de Vilanova de Prades (CF 27) i a certes vinyes ermes de la Pobla de Cèrvoles (CF 28).
- Spartium junceum** L. — Rar i molt localitzat als solells de la Serra la Llena: la Pobla de Cèrvoles (CF 28).
- Erinacea anthyllis** Link. — Crestes ventoses de la Serra de Miramar, 800 m (CF 58).
- Ononis reclinata** L. — Planta que sembla escassa dins de la província de Tarragona. L'hem recol·lectada a la Guàrdia dels Prats (CF 48), en un sòl guixós.
- Ononis tridentata** L. — Abundant als terrenys guixosos de la Conca de Barberà, als Colls de Senant i Rocallaura (CF 49), a Blancafort i Pira (CF 48) i als Morellons, no lluny de Senant (CF 39).
- Thymelaea passerina** (L.) Cosson et Germ. — Marges d'oliverars al Camp de la Roca (CF 49), al nord de Blancafort. Coneguda de la Vall del Gaià i dels plans del Pinetell, a la Serra de Prades (BATALLA i MASCLANS^{1,16}) i de Cervera (O. BOLÒS, com. oral). Floreix de juliol a setembre.
- Althaea cannabina** L. — Marges frescals prop del Monestir del Tallat (CF 49). Observada anteriorment al vessant septentrional de la serra de Prades, sobre l'Espluga de Francolí (MASCLANS i BATALLA¹⁶) i a Cervera (A. BOLÒS, BC 140754) i Tàrraga (F.Q., BC 94398). En flor de juliol a setembre.
- Geranium lucidum** L. — Vores del Monestir del Tallat (CF 49), 740 m, i alzinar de la Mata, entre Poblet i Riudabella (CF 38), 550 m. En flor els mesos d'abril i maig.

-
- Geranium sanguineum** L. — Planta de dispersió fonamentalment medio-europea que MASCLANS¹⁶ recollí a la Varidella i nosaltres hem herboritzat a la Vall de Montblanc (CF 48) i als marges frescals de l'obaga del Tallat: sota de l'Hostal, Colls de Montblanquet, de Rocallaura i de Senant (CF 49), a altituds de 700-770 m. Floreix d'abril a juny.
- Convolvulus lineatus** L. — Corrent a l'Espluga de Francolí i a Blancafort (CF 48), tot sovint associat a *Plantago albicans* als marges i a les vores de camins. Aquest hàbitat coincident i la relativa similitud entre les fulles de l'un i de l'altre fan que *C. lineatus*, normalment més escàs, pugui passar desapercebut. Alhora, això explicaria les poques dades que hom troba d'aquesta planta pel que fa a la Conca de Barberà i entorn: CADEVALL⁶ la cita de la Segarra i BATALLA i MASCLANS¹ de tota la vall del riu Gaià fins a Montargull, a l'extrem septentrional de la Conca de Barberà. MASCLANS l'herboritzà a les Borges Blanques (BC 597487) i M. GARRIGA a Vallfogona de Riucorb (BC 113303).
- Lithospermum purpureo-coeruleum** L. — Argençola, prop del Mas Violí (CG 60) i no gaire lluny de la carretera Barcelona-Madrid. Vores d'un rierol.
- Lappula squarrosa** (Retz) Dumort subsp. *squarrosa* — Planta arvense que hem recollit en un rostoll vell del Camp de la Roca (CF 49) al nord de Blancafort. En flor de juliol a setembre. Bé què, teòricament, estesa pertot arreu, segons COSTA⁷ i CADEVALL⁶ (com a *Echinosperrum lappula* Lehm.), no en coneixem cap més citació dins de la província de Tarragona sinó la de Bràfim (GIBERT in MALAGARRIGA¹⁴). No lluny de Blancafort, però ja a la comarca de la Segarra, fou recollida a Vallfogona de Riucorb per M. GARRIGA (BC 43197, 126265 i 126266).
- Chaenorhinum minus** Lge. — Poc abundant, creix als cultius i erms de l'Alt Camp de Tarragona: Fontscaldes (CF 57).
- Veronica tenuifolia** Asso — Es fa a la Serra del Tallat, al sud de l'Hostal (CF 49) i encara al vessant septentrional de Serra la Llana, al Gort de la Pobla de Cérvoles (CF 27), a altituds de 700 i 850 m, respectivament. És rar a la Conca occidental. Floreix el mes de maig.
- Veronica praecox** All. — Camps d'ametllers de Serra la Llana, no gaire lluny de Vilanova de Prades (CF 27). Herboritzada en flor i fruit l'1.IV.73. Aquesta planta, poc freqüent a Catalunya, fou citada anteriorment dels sembrats del cim del Montsant (CADEVALL⁶), dels Prats de Rei i voltants d'Igualada (COSTA⁷), i de Vallbona d'Anoia (FONT QUER, BC 45442), d'entre les localitats més properes a Vilanova de Prades. Com que les citacions de COSTA, de manera sorprenent, no són recollides a la *Flora de Catalunya* de CADEVALL, hem pensat que potser aquest hauria trobat evidències d'error en les determinacions del primer. A l'herbari Costa de l'Institut Botànic de Barcelona existeix realment un plec de

Veronica praecox recollit per PUIGGARÍ a Igualada i encara l'etiqueta (no l'espècimen) d'una *Veronica* herboritzada també per PUIGGARÍ als Prats de Rei i qualificada per COSTA (sembla la seva lletra) de *praecox*. Creiem, doncs, que podem donar com a certa la citació d'Igualada i com a molt probable la dels Prats de Rei, l'una i l'altra a la Conca de l'Anoia.

Mentha pulegium L. — Molt escassa a les depressions humides dels Estepars (CF 27), entre Prades i Albarca.

Thymus loscosii Willk. — Aquesta espècie, endèmica del NE de la Península Ibèrica, és abundant segons LOSCOS¹³ als terrenys guixosos de l'Aragó austral —Castellar, Chiprana—. A la Catalunya meridional és coneguda del massís de la Mussara (A. i O. DE BOLÒS in MASCLANS i BATALLA¹⁶), de la Serra la Llena, entre Vallclara i Vimbodí (MASCLANS¹⁶), del Coll de Lilla (subsp. *loscosii*, A. i O. DE BOLÒS, BC 124332), i del peu del Montsant (FONT QUER in MASCLANS i BATALLA¹⁶), a Cornudella i Ulldemolins (CF 27)! Nosaltres l'hem herboritzada al Coll de Rocallaura (CF 49), en un indret ressec i pedregós. Aquesta nova citació uneix les dades de Prades, seguint el límit septentrional de la Conca de Barberà, amb les de la Serra de Formigosa (BATALLA i MASCLANS¹), a la conca del riu Gaià, on ateny el seu límit oriental.

Salvia sclarea L. — Citada per MASCLANS¹⁶ de l'Espluga de Francolí, apareix també als Estepars (CF 27), entre Prades i Albarca.

Sideritis ilicifolia Willd. — Es fa al Coll de Rocallaura i Coll Vell de Senant (CF 49), a la Pobla de Cérvoles (CF 28) i a Vilanova de Prades (CF 27), localitat aquesta esmentada ja per MASCLANS i BATALLA¹⁶. Recordem (FONT QUER^{8b}) que es tracta d'una planta catalano-aragonesa amb aquestes localitats extremes: al nord, el Montsec d'Ares; a l'est, les muntanyes de Prades (MASCLANS i BATALLA¹⁶); a l'oest, la Serra del Bizcuerno, entre Casp i Alcanyís; al sud, Cardó.

Ajuga chamaepitys (L.) Schreb. — Terres cultivades, erms i camins de l'Alt Camp de Tarragona —Figuerola (CF 58), Coll de Lilla (CF 57)—, del Vilosell (CF 28) i de la Conca de Barberà: Montblanc (CF 48) i Blancafort (CF 49).

Vinca major L. — Planta que sembla naturalitzada als voltants de la font del derruït balneari de Rocallaura i al davant del Mas d'en Llort (al nord-oest de Blancafort, CF 49), però espontània a les vores del Torrent Bo (CG 72), al sud de Durfort (Calonge de Segarra).

Inula salicina L. — Bosc de Sellers, vora Blancafort (CF 48), en una obaga clarament humida. Citada anteriorment per COSTA⁷ de l'Espluga de Francolí i per MASCLANS i BATALLA¹⁶ de la Riba, localitats relativament properes.

Allium moschatum L. — El Vilosell (CF 28), al peu de la Serra la Llena, als indrets

herbosos de les pinedes de *Pinus halepensis*. A causa de la seva tardana floració, cal pensar que sovint passa desapercebut.

Scilla autumnalis L. — Indicada a la Mola de Roquerola per MASCLANS i BATALLA¹⁶, vàrem herboritzar-la acompanyats de J. MOLERO als Estepars, sota la Gritella (CF 27), a la tardor de 1974. Abundant a les petites depressions humides.

Polygonatum odoratum (Mill.) Druce — Fondalades frescals d'orientació nord prop de Carbasí (Argençola), 640 m (CG 60), en flor els mesos d'abril i maig. Sembla que les localitats conegudes menys allunyades són Montserrat (CADEVALL⁶) i l'Espluga de Francolí (FONT QUER in MASCLANS i BATALLA¹⁶).

Lilium martagon L. — Acompanyat de *Polygonatum odoratum*, bé que més escàs, a les fondalades ombrívols del nord de Carbasí (Argençola, CG 60). Recollit, sense flor, el mes d'abril. Citat de Sant Magí de la Brufaganya (BATALLA i MASCLANS¹) com a localitat més propera.

Fritillaria pyrenaica L. — Vora de l'Hostal del Tallat (CF 49), entre herbassars, on floreix d'abril a maig. FONT QUER^{8b} assenyalà l'existència d'aquesta liliàcia a Cardó i MASCLANS i BATALLA¹⁶ a la Pena, damunt de l'Espluga de Francolí. Sembla que els exemplars del Tallat corresponen, com els de Cardó i possiblement els de la Pena, a la var. *hispanica* (Boiss. et Reut.) Pau.

Lygeum spartum L. — Coneixem una solitària mata situada a la vora de Blancafort (CF 48) que representa la primera troballa d'aquesta espècie a la Conca de Barberà i la segona dada existent per a la província de Tarragona (successivament varen herboritzar-la FONT QUER, BC 66501, i SENNEN, BC 66492, a les vores de la via del tren que va de l'Ametlla de Mar a l'Hospitalet de l'Infant, a la Plana de Sant Jordi). Encara que la mostra sigui minsa, sembla indubtable que es tracta d'una planta espontània. Reforcen aquesta consideració el caràcter marcadament guixós del sòl i la constatació, per part d'alguns blancafortins, de la seva antiguitat, d'un mínim de trenta anys.

Ophrys sphegodes Mill. (= *O. aranifera* Huds.) — Corrent a bona part del vessant meridional del Tallat — Blancafort (CF 48), Hostal del Tallat (CF 49) — i de la Serra la Llena, de Vilanova de Prades al Mas d'en Moliner (CF 27). Semblen correspondre en tots els casos a la subspècie *atrata* (Lindl.) A. et O. de Bolòs.

Ophrys lutea (Gouan) Cav. — L'hem observat en flor a primers de juny en un *Erico-Thymelaetum tinctoriae* vora del coll de Rocallaura (CF 49), on és molt rar, i als voltants del Parador del Bruc (CG 90), acompanyats de J. GIRBAL.

Ophrys fusca Link. — Abundant i freqüent a les brolles, garrigues i prats de Blancafort

i l'Espuga de Francolí (CF 48), Vallbona de les Monges (CF 49), Vilanova de Prades (CF 27) i la Pobla de Cérvoles (CF 28), on floreix de març a maig.

Spiranthes spiralis (L.) Chev. — Espècie no inclosa a la *Flora de la província de Tarragona* de MALAGARRIGA, que hem herboritzat junt amb J. MOLERO a les petites depressions humides dels Estepars (CF 27) entre Prades i Albarca.

Orchis logibracteata Biv. — N'hem trobat només un peu en un fenassar prop de Blancafort (CF 48), a les vores d'una vinya de sòl pedregós, 450 m. Aquesta nova citació té interès per tal com les localitats catalanes fins ara conegudes corresponen a les contrades litorals del nord del Llobregat (Collserola, Serra de Marina i sobretot la Costa Brava). També es fa a les Balears.

Orchis purpurea Huds. — Espècie que no figura a la *Flora de Catalunya* de CADEVALL. Molt abundant a les parts altes de la Serra del Tallat, particularment als voltants del Monestir i de l'Hostal (CF 49). Sembla manifestar una certa preferència per les comunitats del *Brachypodium phoenicoidis*. Floreix a les darreries d'abril i durant tot el mes de maig. D'acord amb les dades de què disposem, aquesta és la segona citació de la planta dins de Catalunya. La primera correspon a Sant Esteve de la Llitera, on, segons MASCLANS¹⁵, fou recollida per J. BRAUN-BLANQUET i O. de BOLÒS (vegeu el mapa que acompanya).

Epipactis atrorubens (Hoffm.) Schut. — Llocs secs i asolellats de Serra la Llana (CF 27), Serra de Miramar —Prenafeta, Barberà (CF 58)— i Serra del Tallat —Blancafort (CF 48).

Cephalanthera alba Simonk. — Corrent a Senant i Rocallaura (CF 49) i Blancafort (CF 48), on floreix durant tot el mes de maig i començaments de juny.

Cephalanthera longifolia Fritsch. — Rara a la Conca de Barberà. L'hem observada al damunt de Vilanova de Prades (CF 27), 960 m, camí de la Tossa, en una brolla esclarissada de *Cistus albidus* i *Rosmarinus officinalis*. En flor els mesos d'abril i maig.

Cephalanthera rubra Rich. — Rara a la Conca de Barberà. Vessant obac de Serra la Llana, a sota de l'Abella (CF 27), en un bosquet baix i dens de caducifolis (amb dominància d'*Amelanchier ovalis* i *Corylus avellana*). Floreix el mes de juny.

BIBLIOGRAFIA

1. BATALLA, E. i MASCLANS, F. 1950. "Catálogo de las plantas observadas en la cuenca del Gaià (Tarragona)". *Coll. Bot.* 2,3: 343-429. Barcelona.
2. BECKER, W. 1924. "*Viola catalonica* W. Beck, sp. nova". *Cavanillesia*, 2: 43-44. Barcelona.
3. BOLÒS, A. de i BOLÒS, O. de 1950. "Vegetación de las comarcas barcelonesas". Barcelona.
4. BOLÒS, O. de, 1967. "Comunidades vegetales de las comarcas próximas al litoral situadas entre los ríos Llobregat y Segura". *Mem. R. Acad. Cienc. Art. Barcelona*, 3a. época, n.º 724, vol. 38,1. Barcelona.
5. BOLÒS, O. de i VIGO, J. 1974. "Notes sobre taxonomia i nomenclatura de plantes, I". *But. Inst. Cat. Hist. Nat.*, 38 (Sec. Bot., 1): 61-89. Barcelona.
6. CADEVALL, J. (en col.lab. amb P. FONT QUER, W. ROTHMALER i A. SALLEN). 1913-1937. "Flora de Catalunya". Barcelona.
7. COSTA, A.C. 1877. "Introducción a la flora de Cataluña y catálogo razonado de las plantas observadas en esta región corregida y aumentada con un Suplemento al Catálogo...". Barcelona.
- 8a. FONT QUER, P. 1946. "Sertulum cavanillesianum enneanthum". *An. Jard. Bot. Madrid*, 6,2: 487-495. Madrid.
- 8b. FONT QUER, P. 1950. "Flórula de Cardó". Barcelona.
9. GONÇAL, Germà E.C. 1924. "Violes de la Plana de Vic". *Cavanillesia*, 2: 72-78. Barcelona.
10. HESS, H.E., LANDOLT, E. i HIRZEL, R. 1967-1972. "Flora der Schweiz", 3 vols. Basilea.
11. LAPRAZ, G. 1954. "Contribution à l'étude de la Flore de Catalogne (suite)". *Coll. Bot.* 4,1: 41-52. Barcelona.
12. LOSA, M.T. 1946. "Algo sobre especies españolas del género *Euphorbia*". *An. Jard. Bot. Madrid*, 7: 357-431. Madrid.
13. LOSCOS F. i PARDO, J. 1867. "Serie imperfecta de las plantas aragonesas espontáneas". Alcañiz.
14. MALAGARRIGA, H.T. 1971. "Flora de la provincia de Tarragona. Plantas vasculares". *Inst. Est. Tarr. Ramon Berenguer IV*. Tarragona.
15. MASCLANS, F. 1966. "Flora del Segrià i l'Urgell, a la plana occidental catalana". *Inst. Est. Cat.* Barcelona.
16. MASCLANS, F. i BATALLA, E. 1964-1972. "Flora de los montes de Prades". *Coll. Bot.* 6,3: 485-533; 6,4: 609-695; 8: 139-276. Barcelona.
17. MONTSERRAT, P. 1955-1964. "Flora de la Cordillera Litoral Catalana (porción comprendida entre los ríos Besòs y Tordera)". *Coll. Bot.* 4,3: 351-398; 5,1: 1-86; 5-2: 297-351; 5,3: 613-657; 6,1-2: 1-48; 6,3: 387-453. Barcelona.
18. TUTIN, T.G. et al. 1964-1972. "Flora Europaea", vol. 1-3. Cambridge.
19. VIGO, J. i TERRADAS, J. 1969. "Sobre la vegetación de los acantilados triásicos del Baix Llobregat". *Acta Geobot. Barcinon.*, 4. Barcelona.
20. WILLKOMM, M. i LANGE, G. 1861-1880. "Prodromus florum hispanicae". Stuttgart.